

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, e-pasts pasts@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

[..]

[..]

[..]

[..]

Lēmums

Rīgā, 20.05.2025.

Nr. 1-2.3/8-DVI

*Par Datu valsts inspekcijas 2024. gada 18. aprīļa
faktiskās rīcības apstrīdēšanu*

[1] Datu valsts inspekcijā (turpmāk – Inspekcija) 2025. gada 22. aprīlī saņemts [..] un [..] (turpmāk – Iesniedzēji) 2025. gada 22. aprīļa apstrīdēšanas iesniegums (reģ. 22.04.2025. ar Nr. 7-4.2/133-S; turpmāk – sūdzība), kurā Iesniedzēji lūdz atzīt Inspekcijas 2024. gada 18. aprīļa atbildes vēstuli Nr. 2-4.2/471-N (turpmāk – Atbildes vēstule) par prettiesisku faktisko rīcību, veikt pasākumus savas kompetences ietvaros, lai pārtrauktu notiekošās darbības ar prettiesisku fizisko personu datu publisko izplatīšanu un saukt vainīgās personas pie normatīvajos aktos paredzētās atbildības.

[2] Izvērtējot sūdzībā minēto un Inspekcijas rīcībā esošos dokumentus, Inspekcija

konstatē:

[2.1.] Inspekcijā 2024. gada 18. janvārī saņemts Iesniedzēju 2024. gada 18. janvāra iesniegums ar pielikumiem (reģ. 18.01.2024. ar Nr. 2-4.2/62-S; turpmāk – iesniegums), kurā Iesniedzēji informēja par Iesniedzēju personas datu apstrādi [..] grāmatā [..] (turpmāk – Grāmata). Ņemot vērā Grāmatā publicēto datu apjomu, Iesniedzēji lūdza Inspekciju veikt pasākumus savas kompetences ietvaros, lai pārtrauktu darbības ar prettiesisku personas datu publicēšanu un izplatīšanu, vienlaikus saucot vainīgās personas pie normatīvajos aktos noteiktās atbildības.

[2.2.] 2024. gada 16. aprīlī sastādīts Akts Nr.2-5.1/95 [..] (turpmāk – Akts). Attiecībā uz Grāmatā ietverto personas datu apjomu, Aktā konstatēts, ka par [..] Grāmatā ir norādīta viņa radniecība ar kriminālprocesā iesaistītajām personām, bijušais darba devējs, vārds, uzvārds, personas

koda pirmā daļa, dalība un darbība dažādās kapitālsabiedrībās, faktiskā valdījumā esošs īpašums, kas juridiski pieder juridiskai personai, attēls no tiesas sēdes. Savukārt par [...] Grāmatā ir norādīta viņa radniecība ar kriminālprocesā iesaistītajām personām, vārds, uzvārds, personas koda pirmā daļa, informācija par finansiālajiem darījumiem, t.sk. dāvinājumu mirušajam brālim, informācija par tiesvedību un parādsaistībām, dzīvesvietas pilsēta un ielas nosaukums (bez numura), dalība un darbība dažādās kapitālsabiedrībās, attēls no tiesas sēdes. Tāpat Aktā konstatēti citu Iesniedzēju ģimenes locekļu personas dati. Vienlaikus citi personas dati (piemēram, personas koda otrā daļa, konkrēta dzīvesvietas adrese un kontaktinformācija, īpašu kategoriju dati) ir aizkrāsoti un Grāmatas teksta daļā ir aizstāti ar apaļajām iekavām un divpunkti.

[2.3.] Ar Atbildes vēstuli Iesniedzējiem sniegta atbilde, norādot, ka grāmatu autoriem, apstrādājot personas datus, ir jāvērtē publicēto datu apjoms un veidi attiecībā pret ieguvumu, ko iegūst sabiedrība ar minēto datu publicēšanu. Inspekcijai, izvērtējot publicēto datu apjomu, tika secināts, ka Grāmatas autors [...] ir izmantojis minimālu datu apjomu, lai identificētu konkrētu personu un pamatotu cēloņsakarību, plašākai sabiedrībai slēpjot tās ziņas un informāciju, kas nav nepieciešama mērķa sasniegšanai. Līdz ar to konstatēts, ka nav pārkāptas tiesību uz vārda brīvību un tiesību uz personu datu aizsardzību robežas.

Savukārt attiecībā uz Iesniedzēju norādi, ka krimināllieta vēl tiek skatīta un līdz ar ko nav iestājušies nosacījumi, lai žurnālistiem būtu pieejami lietas materiāli, Inspekcija paskaidroja, ka tā nav kompetentā iestāde, lai vērtētu, kādā veidā [...] ieguvus lietas materiālus. To varētu vērtēt iestāde, kuras lietvedībā atrodas lietas materiāli.

[2.4.] 2025. gada 22. aprīlī saņemta sūdzība, Iesniedzējiem nepiekrītot Atbildes vēstulē minētajam un lūdzot pārtraukt prettiesisko personas datu apstrādi, saucot atbildīgās personas pie atbildības.

[3] Izvērtējot Inspekcijas rīcībā esošos dokumentus, kā arī konstatētos apstākļus un to juridisko vērtējumu, Inspekcija

secina:

[3.1.] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 89. panta pirmo daļu iestādes faktiskā rīcība ir iestādes rīcība publisko tiesību jomā, kas neizpaužas tiesību akta veidā un kas ir vērsta uz faktisko seku radīšanu, ja privātpersonai uz šo rīcību ir tiesības vai šīs rīcības rezultātā ir radies vai var rasties personas subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārums. Par faktisko rīcību atzīstamas arī iestādes darbības, kas neatkarīgi no iestādes nodoma rada tādas faktiskās sekas, kuru rezultātā privātpersonai ir radies vai var rasties būtisks tiesību aizskārums. Savukārt, saskaņā ar APL 91. panta ceturto daļu, privātpersona iestādes faktisko rīcību var apstrīdēt un pārsūdzēt tāpat kā administratīvo aktu. Ievērojot minēto, Inspekcijas Atbildes vēstule ir uzskatāma par faktisko rīcību, kas apstrīdama tāpat kā administratīvais akts.

[3.2.] Saskaņā ar APL 79. panta pirmo daļu, administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas, bet, ja rakstveida izdotajā administratīvajā aktā nav norādes, kur un kādā termiņā to var apstrīdēt, - viena gada laikā no tā spēkā stāšanās dienas. Atbildes vēstule, izmantojot drošu elektronisko parakstu, nosūtīta 2024. gada 18. aprīlī. Atbilstoši Paziņošanas likuma

9. panta otrajai daļai dokuments, kas sūtīts pa elektronisko pastu, uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas. Tas nozīmē, ka Atbildes vēstule paziņota 2024. gada 22. aprīlī. Savukārt apstrīdēšanas termiņš sākas 2024. gada 23. aprīlī un beidzas 2025. gada 22. aprīlī.

Ievērojot minēto un šā lēmuma 1. punktā konstatēto attiecībā uz sūdzības saņemšanas dienu, Inspekcija secina, ka sūdzība ir iesniegta termiņā, līdz ar to tās izskatīšana ir pieļaujama.

[3.3.] Saskaņā ar APL 81. panta pirmo daļu, augstāka iestāde izskata lietu vēlreiz pēc būtības kopumā vai tajā daļā, uz kuru attiecas iesniedzēja iebildumi. APL 81. panta piektajā daļā ir noteikts, ka apstrīdētais administratīvais akts iegūst savu galīgo noformējumu tādā veidā, kādā tas noformēts lēmumā par apstrīdēto administratīvo aktu. Šādā veidā tas ir izpildāms un to var pārsūdzēt tiesā. APL 76. panta trešajā daļā ir noteikts, ka administratīvā akta apstrīdēšana ir sākotnējās administratīvās lietas turpinājums. Līdz ar to, Inspekcijas direktore kā augstāka amatpersona, atkārtoti izskata lietu pēc būtības, vērtē un pārbauda, vai Inspekcijas amatpersona ir pēc būtības izvērtējusi Iesniedzēju 2024. gada 18. janvāra iesniegumu.

[3.4.] Sūdzībā norādīts, ka fizisku personu datu aizsardzība ir pamattiesības, kuru Latvijas Republika ir apņēmusies nodrošināt ikvienai personai. Atbildes vēstulē Iesniedzēju ieskatā tas ticis ignorēts. Tāpat arī Inspekcijas rīcība ir pretrunā ar Datu regulas 51. panta pirmo daļu, atbilstoši kurai Inspekcija ir atbildīga par Regulas piemērošanas uzraudzību, lai aizsargātu fizisku personu pamattiesības un pamatbrīvības saistībā ar apstrādi un veicinātu personas datu brīvu apriti Eiropas Savienībā.

Atbilstoši Datu regulas 4. apsvēruma punktam personas datu apstrāde būtu jāveido tā, lai tā kalpotu cilvēkam. Tiesības uz personas datu aizsardzību nav absolūta prerogatīva; tās ir jāņem vērā saistībā ar to funkciju sabiedrībā un jālīdzsvaro ar citām pamattiesībām saskaņā ar proporcionalitātes principu, no kā izriet, ka tiesības uz personu datu aizsardzību ir izlietojamas tādā pat izpratnē, kā jebkuras citas personai piemītošās cilvēktiesības, t.i., tiesības uz personu datu aizsardzību nav un nevar būt pārākas par, piemēram, personas tiesībām uz vārda brīvību.

Apstākļi, ka tiesības uz datu aizsardzību ir pamattiesības atbilstoši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. panta 1. punktam, nenozīmē, ka šīs tiesības ir pārākas par citām tiesībām un līdz ar to aizsargājamas visos gadījumos.

Datu regulas 85. pants noteic kārtību apstrādes un vārda un informācijas brīvības savstarpējā līdzsvara noteikšanā, paredzot, ka dalībvalstis ar saviem tiesību aktiem saglabā līdzsvaru starp tiesībām uz personas datu aizsardzību saskaņā ar Datu regulu un tiesībām uz vārda un informācijas brīvību, tostarp apstrādi žurnālistikas vajadzībām un akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes vajadzībām.

Savukārt Fizisko personu datu apstrādes likuma (turpmāk – Datu likums) 32. pants noteic kārtību datu apstrādei saistībā ar vārda un informācijas brīvību. Savukārt atbilstoši 32. panta trešajai daļai, apstrādājot datus akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes vajadzībām, datu regulas noteikumi (izņemot 5. pantu) netiek piemēroti, ja ir konstatējami pantā daļā minētie nosacījumi.

Ievērojot minēto, secināms, ka Datu regula un Datu likums paredz atkāpes gadījumos, kad datu apstrāde tiek veikta saistībā ar vārda un informācijas brīvību.

Attiecībā uz Datu regulas 51. panta piemērošanu - konkrētais pants noteic uzraudzības iestādes lomu Regulas piemērošanā, bet ne datu apstrādes nosacījumus mākslinieciskās izpausmes vajadzībām. Līdz ar to nevar piekrist Iesniedzēju argumentam, ka Inspekcijas rīcība ir pretrunā Datu regulas 51. pantam. Minētais pants nemaz neatklāj nosacījumus, atbilstoši kuriem pārzinis var apstrādāt datus saistībā ar vārda un informācijas brīvību. Kā arī, ņemot vērā jau iepriekš norādīto, apstākļi, ka uzraudzības iestāde ir atbildīga par Datu regulas piemērošanas uzraudzību, nenozīmē, ka Datu regula visos gadījumos ir piemērojama par labu datu subjektam. Datu regula, kā arī Datu likums ir piemērojams atbilstoši jēgai, būtībai un veselajam saprātam.

[3.5.] Sūdzībā norādīts, ka adresāti nekad nav devuši atļauju savu personas datu apstrādei un nav arī cita tiesiska pamata šādai apstrādei.

Atbilstoši Datu likuma 32. panta trešajai daļai, apstrādājot datus akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes vajadzībām, datu regulas noteikumi (izņemot 5. pantu) netiek piemēroti, ja ir konstatējami pantā daļā minētie nosacījumi. Tas nozīmē, ka nav piemērojams arī Datu regulas 6. pants attiecībā uz tiesiskā pamata esamību. Līdz ar to Iesniedzēju arguments, ka nav dota atļauja savu datu apstrādei, nav pamatots.

[3.6.] Iesniedzēji sūdzībā norāda, ka iestādes ieskatā likumīga datu apstrāde var notikt arī gadījumos, ja dati ir iegūti nelikumīgi. Proti, Iesniedzēju ieskatā nevienai personai nebija likumīga pamata apstrādāt kriminālprocesa materiālus (izņemot Krimināllikumā noteiktās personas), kamēr lietā nav stājies galīgais nolēmums. Iesniedzēji pauž viedokli, ka Inspekcija izvairījās no atbildes sniegšanas un vērtējuma došanas par to, vai iestādes ieskatā Datu regula, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10. pants un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 10. pants aizsargā sabiedrības tiesības saņemt informāciju, kā arī personu tiesības informāciju izplatīt arī gadījumos, kad pārzinis veicis nelikumīgi iegūtu fizisko personu datu apstrādi.

Inspekcija savas kompetences ietvaros var izvērtēt konkrētas datu apstrādes tiesiskumu, bet ne procesa, kura gaitā iegūti personas dati, tiesiskumu. Tā kā šajā gadījumā personas dati ir daļa no kriminālprocesa lietas materiāliem, tiesiskumu par šādu materiāli ieguvu nevērtē Inspekcija, bet gan cita institūcija, kuras rīcībā ir šie materiāli.

Atbildes vēstulē konstatētais nav pretrunā, jo Inspekcija izvērtēja datu apstrādes mākslinieciskās izpausmes vajadzībām atbilstību datu apstrādi regulējošajiem normatīvajiem aktiem, vienlaikus Inspekcija, ņemot vērā tās kompetenci, nevērtēja, vai šie dati kriminālprocesa ietvaros iegūti tiesiski vai nē.

[3.7.] Sūdzībā norādīts, ka Grāmatā iekļauti dati par [...] un [...] veselības stāvokli. Vienlaikus Inspekcija nav vērtējusi to, vai ziņas par personas veselības stāvokli ir apstrādātas likumīgi.

Kā tas tika norādīts šā lēmuma 3.5. apakšpunktā, gadījumā, ja datu apstrāde veikta mākslinieciskās izpausmes vajadzībām, datu regulas noteikumi, izņemot 5. pantu, netiek piemēroti. Tas nozīmē, ka šajā gadījumā tiek vērtēts, vai ir ievēroti datu apstrādes pamatprincipi, jo īpaši datu minimizēšanas princips un vai apstrādātais datu apjoms ir bijis minimāls, lai sasniegtu nolūku.

No Grāmatā norādītā (253. un 256.lpp) lasāms, ka ir saglabāts apraksts par Iesniedzēju psihoemocionālo stāvokli, vienlaikus gan uzstādītās diagnozes, gan arī izrakstītie medikamenti ir

aizkrāsoti. Ņemot vērā, ka detalizēta informācija par Iesniedzēju veselības stāvokli ir aizkrāsota, vienlaikus, lai saglabātu dokumentu autentiskumu un lasītājam norādītu uz morālā aizskāruma pamatojumu, Inspekcijas ieskatā Grāmatā norādītā informācija par psihoemocionālo stāvokli ir minimāla un atbilst datu minimizēšanas principam.

[3.8.] Sūdzībā Iesniedzēji norāda, ka iestāde nav sniegusi atbildi un vērtējumu tam, vai datu glabāšana par [...] un [...] veselības stāvokli pie [...] nav datu apstrāde Datu regulas 4. panta 1. punkta izpratnē un vai tā ir likumīga.

Inspekcijas 2024. gada 29. maija atbildes vēstulē Nr. 2-4.2/671-N minētais jautājums tika izskaidrots, līdz ar to atkārtoti uz to atbilde nav sniedzama.

[3.9.] Sūdzībā Iesniedzēji lūdz iestādi izskaidrot, kādi konkrēti tiesību akti piešķir iestādes amatpersonām izteikt jebkādus apgalvojumus un savus personiskus vērtējumus par kriminālprocesa gaitu.

Visupirms no sūdzībā norādītā nav saprotams, kas ir šie iestādes apgalvojumi vai personiskie vērtējumi par kriminālprocesa gaitu, jo Iesniedzēji uz tiem neatsaucas. Vēršam uzmanību, ka Atbildes vēstulē sniegts skaidrojums uz iesniedzēju iesniegumā norādīto par prettiesisku personas datu apstrādi, nevis inspekcijas viedoklis par kriminālprocesu. Inspekcija nav sniegusi viedokli par kriminālprocesu un tā gaitu, līdz ar to šāds apgalvojums nav pamatots. Tāpat minētais iebildums neattiecas uz personas datu apstrādi un Inspekcijas kompetencē esošajiem jautājumiem.

Ievērojot minēto, Inspekcijas direktore secina, ka Iesniedzēju 2024. gada 18. janvāra iesniegums ir izskatīts pēc būtības.

Ņemot vērā minētos faktiskos un tiesiskos apstākļus, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 76. panta trešo daļu, 79. panta pirmo daļu, 81. pantu, 89. panta pirmo daļu, 91. panta ceturto daļu, Fizisko personu datu apstrādes likuma 32. pantu, Datu regulas 4. panta 1) apakšpunktu, 5. pantu, 6. pantu, 51. pantu, 85. pantu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantu Inspekcija

nolemj:

- atzīt Datu valsts inspekcijas amatpersonas faktisko rīcību – 2024. gada 22. aprīļa atbildes vēstuli Nr. 2-4.2/471-N – par tiesisku;
- noraidīt Iesniedzēju 2025. gada 22. aprīļa sūdzību kā nepamatotu.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmo un otro daļu lēmums stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam, savukārt lēmumu paziņo adresātam atbilstoši Paziņošanas likumam. Paziņošanas likuma 9. panta otrajā daļā noteikts, ka dokuments, kas sūtīts pa elektronisko pastu, uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas.

Šo lēmumu saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 188. pantu un 189. panta pirmo daļu un Fizisko personu datu apstrādes likuma 24. panta otro daļu un Tieslietu padomes 2023. gada 30. maija lēmumu Nr.26 “Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām” var pārsūdzēt viena mēneša

laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvās rajona tiesas attiecīgajā tiesu namā pēc iesniedzēju adreses (deklarētās dzīvesvietas adreses, papildu adreses (Dzīvesvietas deklarēšanas likuma izpratnē) vai nekustamā īpašuma atrašanās vietas.

Direktore

J.Macuka

[..]